

อรรถปริวรรตการรักษาศีลแปดตามหลักปรัชญาหลังนวยุค:

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัยและวิธาน*

Interpretation of the Eight Precepts According to the Postmodern Philosophy: An Analytic, Appreciative and Applicative Study

¹นัฐสุดา เชี่ยวเวช, กิรติ บุญเจือ และเมธา หริมเทพาธิป

¹Natsuda Chiaowet, Kirti Bunchua and Metha Harimtepathip

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author E-mail: natsuda.jdar@gmail.com

บทคัดย่อ

การรักษาศีลแปดของอุบาสิกาเป็นการสมานทานเพื่อการประพาสพรหมจรรย์อันเป็นแนวทางการพัฒนาฝึกฝนตนเองและเป็นเครื่องทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง แต่การรักษาศีลแปดไม่ใช่การรักษากฎเคร่งครัด บทความวิจัยนี้ต้องการที่จะหาคำตอบของคำถามวิจัยที่ว่า การรักษาศีลแปดสามารถตีความใหม่ด้วยกระบวนการศรัทธาหลังนวยุคสายกลางได้หรือไม่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน การตีความการรักษาศีลแปดตามหลักปรัชญาหลังนวยุคด้วยหลักอรรถปริวรรต เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของอุบาสิกาและแม่ชี งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยทางปรัชญาอันได้แก่ ภาษาวินัยและวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างฝ่ายตรงข้ามที่ยึดมั่นในปรัชญากระบวนการศรัทธายุคกลางกับฝ่ายผู้วิจัยและผู้สนับสนุนความคิดของผู้วิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ฝ่ายตรงข้ามมีมุมมองว่า การรักษาศีลแปดไม่สามารถตีความใหม่ด้วยกระบวนการศรัทธาหลังนวยุคสายกลางได้ แต่ต้องตีความตามหลักการของกระบวนการศรัทธายุคกลางเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก ศีลแปดเป็นเรื่องของศาสนาเป็นข้อประพาสของผู้รักษาพรหมจรรย์ตามหลักศาสนา ประการที่สอง ศีลแปด เป็นศีลพรหมจรรย์ที่มุ่งโลกุตตระ แต่ผู้วิจัยมีความคิดเห็นแย้งกับข้อเสนอดังกล่าว และได้เสนอคำตอบใหม่ว่า การรักษาศีลแปดสามารถตีความใหม่ได้ด้วยหลักอรรถปริวรรตของปรัชญาหลังนวยุค ด้วยเหตุผลที่ว่า คำว่าพรหมจรรย์ในทางพุทธศาสนาเมื่อตีความโดยบริบทของคำแล้ว ความหมายของ “พรหมจรรย์” มีหลายอย่าง เช่น ทาน วิริยะ อริยมรรค ธรรมเทศนา เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นข้อธรรมที่ใช้สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องต้อง

---

*Received November 1, 2019; Revised February 1, 2020; Accepted February 8, 2020

กันกับหลักปรัชญาหลังนวยุคทั้งสิ้น ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นเหตุผลและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
อุบาสิกา แม่ชีและผู้ปฏิบัติถือครองพรหมจรรย์เพื่อให้เกิดความสุขแท้ในโลกนี้และโลกหน้าด้วย

คำสำคัญ: อรรถปริวรรต; ศิลปะ; พรหมจรรย์; ปรัชญาหลังนวยุค

Abstract

The eight precepts practices of Upasika (lay follower) is to observe the Brahmacharya (chastity) as self-discipline as well as to nurture the Buddhism, but the precepts practice does not seem to be strict as a rule-observing. The researcher thus would like to find the answer to the question whether the eight precepts practice could be interpreted by the moderate postmodern philosophy. This research had as objective to analyze, to appreciate and to apply moderate postmodern philosophy to the interpretation of the eight precepts practice aiming at generating principles to develop a quality of life of Upasikas. This research employed methods of philosophical research, namely a dialectical method and a discursive discourse technique between opposing groups consisting of those who followed the medieval paradigm and the researcher together with his supporting group.

The findings of this research indicated that the opposing groups had the view that the eight precepts practice could not be interpreted by the moderate postmodern paradigm but only by the medieval paradigm. There was supported by 2 important reasons: firstly, the Eight Precepts belong to the doctrine of the Buddhist religion a guideline for the observers of chastity; secondly the Eight Precepts absolutely direct to the Transcendental Life. The research held the opposite view and proposed that the eight precept practices could be interpreted by moderate postmodern philosophy. The supportive main reason was that, with the postmodern prospective, the Buddha' teaching has a wider range of the meaning of chastity, for examples: Dana, Viriya, Ariyamagga, Dhammadesana, which are morals needed for the development of quality of life which is congruence to the postmodern philosophy. These findings can serve as a rationale for and a guideline to the development of quality of life in the Upasika and Brahmacharya practice for the authentic happiness in this world and the next world.

Keywords: interpretation; Eight Precepts; Brahmacharya; Postmodern Philosophy

บทนำ

การรักษาศีลแปดโดยมากจะเป็น อุบาสกหรืออุบาสิกาผู้ที่ต้องการขัดเกลาให้ยิ่งขึ้น เป็นเครื่องควบคุมตนให้สำรวมระวังในกาย และวาจา เพื่อให้ตนสามารถตั้งอยู่ในหลักประพฤติแห่งความดีได้ และทำให้สามารถที่จะทำให้อจิตสงบได้ง่ายในการทำสมาธิ ศีลแปดนี้ไม่ได้กำหนดในการรักษา คือ สามารถที่จะรักษาได้ทุกวัน การรักษาศีลแปดจึงเป็นการสมათานเพื่อการประพฤติพรหมจรรย์อันเป็นแนวทางการพัฒนาฝึกฝนตนเองและเป็นเครื่องทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง ศีลแปดนี้เรียกอีกอย่างว่า ศีลอุโบสถ เพราะเป็นศีลที่มักปฏิบัติสำหรับผู้ที่นั่งขาวหมขาว โดยการรักษาศีลแปดนั้นจะเข้าปฏิบัติและนอนค้างคืนในวัดวาอารามตามระยะเวลาที่ตนจะปฏิบัติได้ จึงมักพบมากตามชนบทที่ชาวบ้านมักเข้าวัดเพื่อรักษาศีลแปดในวาระโอกาสต่างๆ เช่น ทุกวันพระตลอดช่วงฤดูเข้าพรรษา หรือผู้รักษาศีลแปดอย่างต่อเนื่องอย่างนักพรต เช่น แม่ชี และชีพรหมณ์ เป็นต้น

การรักษาศีลแปดนั้นได้ถือกำหนดวินัยข้อปฏิบัติ สวดมนต์ทำวัตรและเจริญภาวนา เป็นบริบท ทั้งนี้ การรักษาศีลแปดมีข้อแตกต่างจากศีลห้าที่สำคัญ คือ ศีลข้อที่ 3 ของศีลแปดคือ อะพรหมจริยา เวรมณี สิกขา ปทิสมาทียามิ ในขณะที่ศีลข้อที่ 3 ของศีลห้าคือ “กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี สิกขาปะทัง สมาทียามิ” นั่นคือ ในศีลข้อที่ 3 ของศีลห้าเน้นให้งดเว้นจากการประพฤติดิฉินในกาเมเฉพาะผู้ที่ไม่ใช่คู่ครองของตน แต่ในศีลแปดนั้นให้งดเว้นจากการประพฤติดิฉินพรหมจรรย์ คือการร่วมประเวณีห้าม หรือ ห้ามโดยเด็ดขาดแม้ในคู่ครองของตนก็ตาม จึงจะชื่อว่า “พรหมจรรย์” คือการประพฤติอย่างพรหม และมีการถือศีลเพิ่มอีก 3 ข้อ เพื่อเป็นการขัดเกลาเพื่อความยินดี และไม่ให้เกิดการบริโภคจนเกินประมาณ หรือการแต่งตัวก็ไม่ควรที่จะแต่งจนเกินไป ให้รู้จักกับความพอดีในการแต่งตัว เพื่อดูให้ว่าสวยงามแต่ไม่ถึงกับดูฉูดฉาด ส่วนในเรื่องการนั่ง หรือการนอน ก็ไม่ให้ติดกับความสบายจนเกินไป แต่สามารถที่จะสบายได้ชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น อานิสงค์แห่งการถือศีลแปดเช่นนี้ทำให้ในหมู่ผู้รักษาศีลแปดนั้นจะมีความเชื่อว่า ศีลแปดเป็นศีลมุ่งความสุขในโลกหน้าตั้งแต่ขั้นพรหมขึ้นไป (Department of Religious Affairs, 1982)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยกลับมีความคิดเห็นว่า ความเชื่อดังกล่าวยึดมั่นอยู่ตรงการตีความคำว่า “พรหมจรรย์” โดยมักจะมองว่า พรหมจรรย์คือ การไม่ร่วมประเวณีแม้แต่คู่ครองของตน หรือ หากรักษาศีลแปดมาแต่เยาว์วัย ก็จะทำให้เกิดความเชื่อที่สุโต้งไปกว่านั้นได้ว่า จะต้องรักษาพรหมจรรย์ คือ การรักษาความบริสุทธิ์ทางเพศด้วยการไม่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์ (virgin) ซึ่งจะพบได้จาก คำว่า “สาวพรหมจรรย์” ที่หมายถึง หญิงสาวที่ไม่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาก่อน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นการรักษาศีลอย่างไม่เป็นทางสายกลาง ด้วยเกิดจากการตีความคลาดเคลื่อนและการเลื่อนความหมายที่แท้จริง ทำให้สาระอันทรงคุณค่าของคำว่าพรหมจรรย์ถูกลบเลือนหายไปจากความเข้าใจของคนทั่วไป

การตีความคำว่า “พรหมจรรย์” ยังทำให้เกิดความเชื่อร่วมกันอีกอย่างว่า ผู้ประพฤติพรหมจรรย์เป็นผู้ละเลยความสุขในปัจจุบัน เป็นผู้ไม่อาลัยความสุขในโลกนี้ ไม่สนใจความสุขที่จะได้รับในโลกนี้ ปล่อยวางความสุขในทุกรูปแบบของโลกนี้ โดยมุ่งความสุขในโลกหน้าจนถึงความสุขระดับสูงสุดคือ นิพพานเท่านั้น ซึ่งความเชื่อเช่นนี้ยังสอดคล้องกับปรัชญา กระบวนทรรศน์ยุคกลางที่มองเรื่องของศาสนาว่าเป็นเรื่องของโลกหน้าเพียงอย่างเดียว (Bunchua, 2018)

เมื่อการตีความพรหมจรรย์ไม่ได้ให้ผลที่น่าพึงพอใจ ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสงสัยขึ้นมาว่าการรักษาศีลแปดสามารถตีความใหม่ด้วยปรัชญากระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางได้หรือไม่ เพื่อให้เกิดการนำหลักการ ความเชื่อและทัศนคติมาตีความด้วยบริบทที่เหมาะสม นั่นคือ การรักษาศีลแปดไม่เพียงเป็นการทำเพื่อหวังโลกหน้า แต่เป็นการประพฤติ

ดีเพื่อความสุขในโลกนี้อีกด้วย ทั้งนี้ การรักษาศีลแปดนั้นไม่คล้ายกับการรักษาภูเข่งครัด แต่เป็นการใช้ปัญญาในการรักษาศีล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการตีความขยายกรอบความเชื่อเดิมให้ครอบคลุมสาระอันเป็นเนื้อแท้ของคำว่าพรหมจรรย์ในพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดความชัดเจนแจ่มแจ้งว่าโดยแท้จริงแล้ว คำสอนเรื่องศีลนั้นสามารถตีความเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในปัจจุบันได้ เฉกเช่นหลักการของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง อย่างไรก็ตาม การตีความดังกล่าวนี้ย่อมมีข้อโต้แย้งมากมายจากฝ่ายต่างๆ ที่ทำให้เชื่อว่าการรักษาศีลแปดไม่สามารถตีความใหม่ด้วยกระบวนการหลังนวยุคสายกลางจึงควรวิจัยเชิงปรัชญาเพื่อแสดงเหตุผลทั้งสองฝ่ายและหาคำตอบที่ดีที่สุดจากทุกฝ่ายเท่าที่จะทำได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ วิจัย และวิจารณ์ การตีความการรักษาศีลแปดตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการตามรูปแบบวิธีวิจัยทางปรัชญาที่เน้นการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดเพื่อตอบคำถามทางปรัชญาอย่างรัดกุม โดยมีกรอบแนวคิดสำคัญ ได้แก่ ปรัชญากระบวนการทัศน์ มโนทัศน์เกี่ยวกับศีลแปด และหลักอรรถปริวรรต เพื่อนำมาแสดงเป็นเหตุผลตามหลักวิชาวิธีและวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

การทบทวนวรรณกรรม

1. ปรัชญากระบวนการทัศน์ มาจากข้อสรุปของที่ว่า “กระบวนการทัศน์ คือ ความเชื่อพื้นฐานในจิตใจของมนุษย์ทุกคน แตกต่างกันตามเพศ วัย สิ่งแวดล้อม การศึกษาอบรม และการตัดสินใจเลือก” ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กระบวนการทัศน์ (Bunchua, 2006) ได้แก่ 1) กระบวนการทัศน์ยุคดึกดำบรรพ์ 2) กระบวนการทัศน์ยุคโบราณ 3) กระบวนการทัศน์ยุคกลาง 4) กระบวนการทัศน์นวยุค และ 5) กระบวนการทัศน์หลังนวยุค ส่วนปรัชญาหลังนวยุคสายกลางคือ ปรัชญาของผู้ที่เชื่อว่าความจริงมีอยู่หลากหลาย ไม่มีความจริง (truth) ของใครคนใดคนหนึ่งที่สามารถเข้าถึงความเป็นจริง (reality) ได้ทั้งหมด แต่ละคนรู้เพียงคนละส่วน ดังนั้น หลักการของปรัชญาหลังนวยุคสายกลางจึงเน้นความไม่ยึดมั่นถือมั่น หรือ “ยึดเหนี่ยว แต่ไม่ยึดติด” และยึดหลัก “ย้อนอ่านใหม่หมด ไม่ลดอะไรเลย” (reread all reject none) (Harimtepathip, 2015) เพื่อเก็บสิ่งที่แน่ใจว่าสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และทิ้งสิ่งที่แน่ใจว่าจะทำลายคุณภาพชีวิต ส่วนสิ่งที่ไม่แน่ใจแต่ก็ไม่ได้เป็นพิษเป็นภัยก็เก็บเอาไว้ หรือแขวนไว้ เพื่อที่ว่าเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสมอาจต้องนำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. ศีล คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความปกติ (Somdet Krom Luang Valirayannavong, 1972) หมายถึงความปกติกาย ปกติวาจา ปกติใจ ครบทั้ง 3 (Somdet Pra Nyanasamvara, 2015) เพื่อให้กายวาจาพ้นจากการกระทำที่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีความสำรวม ไม่ก้าวล่วง (Tipitaka Thai: 31/89/34) ความไม่ล่วงละเมิดทางกาย ความไม่ล่วงละเมิดทางวาจา ความไม่ล่วงละเมิดทั้งทางกายและทางวาจา (Tipitaka Thai: 33/604/283) ของผู้ที่สมาทานศีลแล้ว (Phra Buddhaghosa, 2003) เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมความประพฤติให้ตั้งอยู่ในความดีงาม ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สังคมและสิ่งแวดล้อม ศีล 8 จึงเป็นคุณสมบัติของตัวบุคคล ที่จะต้องจัดระเบียบในการดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น จึงเป็นบรรทัดฐานทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยการปฏิบัติตามระเบียบวินัย ระเบียบ

กติกาสังคม (Srisamdang, 1991) และการอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข องค์ประกอบของศีล 8 ได้แก่

ศีลข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี คือ การละเว้นจากการฆ่าสัตว์

ศีลข้อ 2 อทินนา ทานา เวรมณี คือ ละเว้นจากการลักขโมย

ศีลข้อ 3 อพรมัจฉา เวรมณี คือ ละเว้นจากการประพฤตินี้ไม่เป็นพรหม กล่าวคือ การละเว้นจากการประพฤตินี้ไม่ประเสริฐ แต่ให้ประพฤตินี้ในสิ่งที่ประเสริฐ

ศีลข้อ 4 มุสาวาทา เวรมณี คือ การละเว้นจากการพูดเท็จ

ศีลข้อ 5 สุราเมรยมชชปมาทญฺญานา เวรมณี คือ การละเว้นจากการดื่มน้ำเมา

ศีลข้อ 6 วิกาลโภชนา เวรมณี คือ ละเว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล

ศีลข้อ 7 นจจิตฺวาทิตฺตวิสุทฺทสสนา มาลาคนธวิลปนธรรมณฺฑนวิภูสณญฺญานา เวรมณี คือ การละเว้นจากการฟ้อนรำขับร้องดูการเล่นมหรสพ การตัดทรงดอกไม้การประพรมน้ำหอม การสวมเครื่องประดับ และการแต่งตัวทุกอย่าง

ศีลข้อ 8 อจฺจาสนมมหาสนา เวรมณี คือ การละเว้นจากที่นั่งที่นอนบนที่สูงใหญ่มีศีลข้อนี้ได้บัญญัติออกมาในรูปแบบของการห้ามนั่งนอนบนที่นั่งที่นอนที่สูงและใหญ่ (Tewintho, 2003)

3. อรรถปริวรรต มาจาก คำสันสกฤต อรรถ คำมคร อรรถ แปลว่า เนื้อความ รวมกับคำสันสกฤต ปริวรรต และ มคร ปริวรรต แปลว่า หมุนเวียน เปลี่ยนแปลง เปลี่ยนไป แปรไป รวมกันเป็นอรรถปริวรรต จึงแปลได้ว่า การแปรเนื้อหาจากความหมายตามตัวอักษร เป็นความหมายตามความต้องการของผู้ใช้ร่วมกัน (Bunchua, 2006)

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยทางปรัชญา 2 แนวทางอันได้แก่ วิชาวิธี (dialectical method) คือ การตั้งคำถามที่อาจตอบได้หลายคำตอบที่เป็นไปได้ (pluralistic question) และวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discursive method) คือ การรับฟังเหตุผลที่สนับสนุนแต่ละคำตอบ เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุดจากทุกฝ่ายเท่าที่จะทำได้ และมีเหตุผลเหนือกว่าทุกฝ่ายเท่าที่จะเป็นไปได้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีคำตอบวิจัยว่า “การรักษาศีลแปดสามารถตีความตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลางได้” ทั้งนี้ วิชาวิธีย่อมต้องมีแสดงฝ่ายตรงข้าม เหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัย เพื่อแสดงเหตุผลที่เหนือกว่าได้ ทั้งนี้ ฝ่ายตรงข้ามเชื่อว่าการรักษาศีลแปดไม่สามารถตีความใหม่ด้วยกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลาง เนื่องจากเป็นเรื่องของศาสนา จึงต้องตีความด้วยกระบวนทรรศน์ยุคกลางเท่านั้น ยุคกลางเชื่อในโลกหน้า การประพฤติกปฏิบัติ การรักษาศีลก็ล้วนเป็นไปเพื่อโลกหน้า โดยมีเหตุผลสนับสนุน 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ศีลแปดเป็นเรื่องของศาสนาและเป็นข้อประพฤตินี้ของผู้รักษาพรหมจรรย์คือ ตัดแล้วซึ่งความสุขในโลกหน้าโดยมุ่งเข้าสู่โลกหน้าตั้งแต่ระดับชั้นพรหมโลกขึ้นไป เพราะศีลข้อที่ 3 คือ อะพรมัจฉา เวรมณี สิกขา ปทํ สมาธิยามิ ซึ่งเป็นการสมาทานถึงซึ่งเจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤตินี้ผิดพรหมจรรย์ การรักษาศีลแปดจึงเป็นการเว้นจากการเสพเมถุนธรรม มีความประพฤติดังพรหมประการที่สอง ศีลแปดเป็นศีลพรหมจรรย์ที่มุ่งโลกุตระธรรมเท่านั้นเพราะมีการอ้างอิงจากคัมภีร์ในพระสูตรตันตปิฎก

แต่ผู้วิจัยกลับมีความคิดเห็นตรงกันข้ามว่า การตีความดังกล่าวยังมีจุดอ่อนที่สามารถโต้แย้งได้ การรักษา ศิลปะโดยเน้นการเว้นจากการเสพเมณธรรมอันเป็นธรรมของชาวบ้าน เป็นความประพฤติที่อยู่เหนือศีลห้าของ ขรवासทั่วไป มีความประพฤติตั้งพรหมแม้อยู่ในร่างของมนุษย์ ซึ่งเหนือกว่ามนุษย์สมบัติและสวรรค์ 6 ชั้น ในระดับ สูงนั้นเป็นทางแห่งโลกุตระธรรม เมื่อผู้ปฏิบัติลาจากโลกนี้ไปแล้วหากยังไม่บรรลุอรหัตตผล ย่อมเข้าสู่ชั้นที่อยู่ของ พระอริยเจ้าทั้งหลายที่ชั้นสุทธาวาสความเข้าใจของคนทั่วไปดังกล่าวนี้อาจมาจากความเชื่อที่ว่าบุคคลที่เข้าถึงความ บริสุทธิ์ จะต้องมิเจตนางดเว้นจากกาม เพราะกามเป็นกิเลสที่ทำให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิดไม่จบสิ้น ผู้ละกามหรือ กามราคะได้แล้วจึงจะได้ชื่อว่าเป็นอริยบุคคลตั้งแต่ระดับพระอนาคามีเป็นต้นไป ทั้งนี้ เพราะอริยบุคคลชั้นพระโสดาบัน และ พระสกิทาคามียังไม่อาจละกามได้อย่างเด็ดขาด เพราะฉะนั้นระดับความบริสุทธิ์จึงน้อยกว่าระดับพระอนาคามี และพระอรหันต์

ความเชื่อดังกล่าวนี้นี้มีมูลเหตุที่น่าเชื่อถือ เพราะมีการอ้างอิงจากคัมภีร์ในพระสูตรต้นตอปิฎก ทำให้คนทั่วไป เชื่อว่าการดำเนินชีวิตด้วยการรักษาศิลปะ นี้ไม่ได้มุ่งความสุขที่จะได้รับในปัจจุบัน แต่มุ่งขัดเกลาตนเองให้บริสุทธิ์ โดยหวังความสุขในโลกหน้าหรือมีแรงจูงใจกำหนดเป้าหมายไว้ตั้งแต่ชั้นพรหมโลกขึ้นไปจนถึงชั้นสุทธาวาสอันเป็น ดินแดนที่อยู่อาศัยของเหล่าพระอริยะ ความเชื่อนี้อาจเกิดมาจากสมมติฐานหรือการสังเกตจากการประพฤติกรรมอัน ผิดแผกแตกต่างจากคนธรรมดาทั่วไปบนโลกนี้ เช่น หลังเที่ยงไปแล้วก็จะไม่รับประทานอาหาร จะมีก็เพียงน้ำปานะ เท่านั้น, เวลานอนก็จะไม่นอนในที่สูงใหญ่ คือ ไม่นอนบนที่นอนนุ่มๆ บนเตียงที่ยัดนุ่นอุ่นสบาย แต่เลือกที่จะนอนบน พื้นแข็งๆ ที่ปูด้วยผ้าหรือวัสดุอื่นที่ไม่ใช่ขน, การละเว้นซึ่งการร่วมเพศซึ่งเป็นวิสัยของคนทั่วไปที่อยากมีคู่นอนหรือคู่ ชีวิต แต่เลือกที่จะรักษาหรือสงวนไว้ซึ่งพรหมจรรย์ ละเว้นการเสพกามในทุกรูปแบบ เป็นต้น ข้อสรุปดังกล่าวนี้เกิด จากการตีความอย่างแคบ ทำให้บริบทของคำว่าพรหมจรรย์ในทางพุทธศาสนาถูกจำกัดขอบเขตไว้เฉพาะในเรื่องของ การไม่เสพเมณธรรมเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นการเลื่อนความหมายที่แท้จริง ทำให้สาระอันทรงคุณค่าของคำว่า พรหมจรรย์ถูกลบเลือนหายไปจากความเข้าใจของคนทั่วไป จึงทำให้การตีความคำว่า “พรหมจรรย์” มีลักษณะแคบ และตื้น ซึ่งเป็นการทำลายคุณค่าในด้านข้อธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไป “พรหมจรรย์”

ผู้วิจัยจึงเสนอคำตอบใหม่ว่า การรักษาศิลปะสามารถตีความใหม่ได้ด้วยหลักอรรถปริวรรตของปรัชญาหลัง นวนยุค ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อตีความตามตัวอักษร จะแปลว่า ความประพฤติประเสริฐ และเมื่อตีความโดยบริบทของ คำตามแนวทางของ Hans-Georg Gadamer (2008) แล้ว พบว่า ความหมายของ “พรหมจรรย์” มีหลายอย่าง ใน พระไตรปิฎกได้จำแนกพรหมจรรย์ไว้หลายอย่างด้วยกัน คือ ทาน ไวยาวัจจะ ศีล 5 อัปมัญญา เมถุนวิริติ สหระ สันโดษ วิริยะ อุโบสถ อริยมรรค ศาสนา ธรรมเทศนา อชฌาสัยหรือมนโรธ และสมณธรรม อันเป็นเครื่องที่ยัง ใ้บุคคลเข้าถึงความบริสุทธิ์ตามหลักพระพุทธศาสนา จากการตีความคำว่า “พรหมจรรย์” ตามบริบทนี้ทำให้เห็นว่า พรหมจรรย์แต่ละนัยยะล้วนมีความเชื่อมโยงกันอย่างไม่แยกส่วน หลักธรรมแต่ละข้อล้วนถูกเรียกว่าพรหมจรรย์ทั้ง ล้วน เพราะพรหมจรรย์เป็นความประพฤติอันประเสริฐ แม้จะเป็นความประพฤติจุพระพรหม แต่ก็เป็นพระพรหมใน ร่างของมนุษย์ คือ ถือเอาคุณธรรมของพรหมเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อพิจารณาตามบริบทนี้จะเห็นว่า ข้อประพฤติปฏิบัติใน พรหมจรรย์นี้เป็นเรื่องของการสร้างคุณธรรม บารมีธรรม ให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติ เป็นข้อปฏิบัติอันประเสริฐซึ่งดำเนินอยู่ ในโลกปัจจุบัน ไม่ใช่โลกหน้า ดังนั้น การตีความการรักษาศิลปะด้วยปรัชญาหลังนวนยุคย่อมส่งผลให้เห็นถึงผลของ การรักษาศิลปะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความสุขแท้ในโลกนี้ได้ และย่อมส่งผลต่อสุคติภูมิในโลกหน้าอย่าง แน่นนอน

กระบวนการทัศน์หลังนวยุค

ผู้ที่มีความคิดและความรู้ สืบบนพื้นฐานของกระบวนการทัศน์หลังนวยุค เมื่อนำ ศิล 8 ไปใช้ ก็จะนำไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต แม้ว่าศิลป 8 จะมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อความพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง คือ นิพพาน แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าขัดต่อเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางส่งเสริมให้พัฒนาทั้งในโลกนี้และโลกหน้าและพัฒนาให้ถึงที่สุดเท่าที่จะทำได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตจนถึงขีดสุดจะทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากความเห็นแก่ตัว ความยึดมั่นถือมั่น เห็นประโยชน์สุขแก่เพื่อนมนุษย์อย่างไม่มีเงื่อนไข แม้จะไม่ใช้ครอบครัวเดียวกัน คนชาติเดียวกัน หรือนับถือศาสนาต่างกัน คนที่พัฒนาคุณภาพชีวิตจนถึงขั้นปรัชญาหลังนวยุคแล้วย่อมรู้ จักพลังปรับตัว คือ รู้จักแสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่างอย่างเหมาะสม สิ่งใดที่เห็นร่วมกันก็นำมาปฏิบัติร่วมกันด้วยอุดมการณ์เดียวกันคือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งใดที่เห็นแตกต่างกันก็ให้ถือเป็นพรสวรรค์ของแต่ละฝ่าย ที่ควรนำมาสร้างสรรค์และส่งเสริมอุดมการณ์ร่วมให้บรรลุผล เมื่อเราวิจักษ์ความคิดและความรู้สึของผู้ที่อยู่กระบวนการทัศน์หลังนวยุคแล้ว จะพบว่าเมื่อเขาเหล่านั้นได้นำเอาศิลป 8 มาใช้ ก็จะเอาไปใช้ในรูปแบบของกระบวนการทัศน์หลังนวยุค ซึ่งก่อให้เกิดคุณค่าโดยส่วนเดียว ดังนี้

1. ชาวหลังนวยุค เมื่อจะรักษาประเพณีอันดีงามเอาไว้ ก็จะใช้ศิลป 8 ดำเนินประเพณีเหล่านั้นบนทางสายกลางเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะมีความเห็นชอบรู้ว่าอะไรเป็นทุกข์ก็รู้จัก กำหนดรู้ ถ้าเผชิญหน้า หากเห็นว่าเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตก็จะส่งเสริมต่อไป แต่หากทำลายคุณภาพชีวิตก็จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการคิดหรือการกระทำด้วยพลังสร้างสรรค์ ปรับตัวร่วมมือ และแสวงหา เช่น การถือศิลป 8 ตามประเพณีเพียงเพื่อหวังผลประโยชน์วัตถุเงินทองเหมือนคนกระบวนการทัศน์ยุคดึกดำบรรพ์ที่ทำตาม ๆ กันมา ก็เปลี่ยนแนวคิดมาเป็นการถือศิลป 8 เพื่อได้ระลึกถึงพระคุณและการกระทำที่ดีงามของพระพุทธเจ้า มีพระพุทธเป็นกำลังใจและเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เข้าใจแก่นของประเพณีสามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจตามได้เป็นต้น

2. ชาวหลังนวยุคเมื่อจะใช้กฎหมาย ก็จะปฏิบัติตามกฎหมายโดยเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมายว่าต้องการให้สังคมมีความสุขเป็นพื้นฐานทำให้ปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความเต็มใจ โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติศิลป 8 ก็ยิ่งปฏิบัติได้สมบูรณ์กว่าระดับกฎหมายที่เป็นระดับบังคับใช้เพราะมีการพัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจให้เห็นคุณค่าของการปฏิบัติ

3. ชาวหลังนวยุค เมื่อจะนับถือศาสนา ก็จะนับถือด้วยท่าทีแบบหลังนวยุค คือ วิเคราะห์ วิจักษ์ และวิธาน คำสอนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ในเรื่องศาสนสัมพันธ์ก็จะมีแสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่างให้เกียติกันและกันต่อคนที่นับถือศาสนาหรือนิกายต่างกัน ส่วนที่เหมือนกัน ถ้าอยู่ในเส้นทางของศิลป 8 ก็สามารถนำมาปฏิบัติร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนที่ต่างก็ช่วยกันตีความเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป ชาวหลังนวยุค เมื่อจะใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดและวิธีการคิดวิเคราะห์มารับใช้ศาสนา เอื้อให้เกิดการวิเคราะห์ศิลป 8 ให้เห็นความละเอียดชัดเจนในทุกแง่มุม ส่งเสริมการปฏิบัติศิลป 8 ร่วมกันในสังคมด้วยเทคโนโลยี เปิดกรอบฟ้าทางความคิดให้กว้างขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนและยอมรับความคิดที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกันและกัน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยการวิเคราะห์เชิงปรัชญา และแสดงเหตุผลด้วยวิธีการอื่นทำให้ได้นำเหตุผลเชิงปรัชญามาตอบคำถามวิจัย และทำให้คำตอบมีความสำคัญยิ่งขึ้น โดยมีจุดเด่นของผลการวิจัย คือ

1) ชี้แจงว่ากระบวนการปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเมื่อนำมาตีความศีล 8 แล้วพรหมจรรย์คือความประพฤติอันประเสริฐ เป็นการส่งเสริมความสุขแท้ตามความเป็นจริงตามสัจชาตญาณปัญญาของมนุษย์

2) ชี้แจงว่ากระบวนการปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเมื่อนำมาตีความศีล 8 แล้วเป็นเรื่องของการสร้างคุณธรรม บารมีธรรม ให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติ เป็นข้อปฏิบัติอันประเสริฐซึ่งดำเนินอยู่ในโลกปัจจุบัน

3) ได้เข้าใจและได้คำสำคัญจากการตีความศีล 8 ด้วยกระบวนการปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

4) ได้ชักชวนให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้หลักอรรถปริวรรตมาตีความศีล 8 แก่ ทุกคนเพื่อให้เห็นได้ว่าหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับพรหมจรรย์นั้นล้วนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ทั้งสิ้น

5) บทบัญญัติของศีล ไม่ใช่บทบัญญัติ แต่รวบรวมและเรียบเรียงให้ผู้รักษาประพฤติตามได้สะดวกตามความสมัครใจ

6) ศีลมุ่งประโยชน์ส่วนตน และส่วนรวม

7) ศีลเป็นไปเพื่อประโยชน์ในโลกนี้และโลกหน้า

8) ศีล 8 เป็นศีลซึ่งปฏิบัติระดับบุคคล กลุ่มแม่ชี ไม่ถึงระดับประเทศ

กระบวนการปรัชญาหลังนวยุค เชื่อในการพัฒนาชีวิตจากการตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ชอบให้มีกฎมาครอบงำแบบกระบวนการอื่น ๆ แต่ก็พร้อมที่จะเปิดใจรับฟังคนกระบวนการอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ในการชักชวนให้คนกระบวนการปรัชญาหลังนวยุคหันมาสนใจปฏิบัติพรหมจรรย์นั้น เพียงแค่เราตั้งใจไปสนทนากับเขาด้วยความปรารถนาดีแบบเพื่อน หรือที่เรียกว่าวิธีสานเสวนา (dialogue) หากเขาเห็นว่าสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของเขาได้ เขาก็จะยินดียินยอมนำพรหมจรรย์ไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเขาเอง ทั้งนี้ อย่าไปซีดจางหรือไปบีบบังคับให้เขาต้องปฏิบัติตามแบบนั้นแบบนี้เพียงเท่านั้นถึงจะถูก เพราะจะทำให้เขาอึดอัดและเป็นการปิดกั้นเสรีภาพไม่ให้เขาสร้างสรรค์ และจะทำให้เขาไม่เกิดการปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหาไปพร้อมด้วย ถ้าอยากให้คนกระบวนการปรัชญาหลังนวยุคหันมาสนใจปฏิบัติพรหมจรรย์จริง ๆ ผู้แนะนำควรทำหน้าที่เป็นเพื่อนผู้ชี้แนะ ไม่ใช่ชี้นำ ควรใส่ใจเขาอย่างเพื่อนกัลยาณมิตรไม่ใช่ผู้รู้ที่คอยสั่งสอน หากเห็นว่าสิ่งที่เขาปฏิบัติจะนำพาเขาไปสู่โทษภัยก็ควรเตือนเขาและชี้ให้เห็นถึงโทษนั้น ถ้าหากเขาไม่เชื่อก็ต้องทำใจยอมรับในการเลือกตัดสินใจของเขา การออกแบบกิจกรรมในการปฏิบัติพรหมจรรย์จึงควรให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการออกแบบร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์การปรับตัว การร่วมมือ และการแสวงหาร่วมกัน

การตีความศีล 8 เมื่อวิจักษ์บนพื้นฐานของกระบวนการศรัทธา 5 จะพบว่า สามารถประเมินสิ่งที่ก่อให้เกิดคุณค่าโดยส่วนเดียว ต่างจากการวิจักษ์บนพื้นฐานของกระบวนการศรัทธาที่ผ่านมาที่อาจให้คุณและโทษเคียงคู่กันไป ดังนี้

1. การตีความคำว่า “พรหมจรรย์” หากตีความด้วยปรัชญากระบวนการศรัทธายุคกลาง ย่อมทำให้เกิดจุดอ่อนตรงที่ตีความคำว่าพรหมจรรย์ในศีลข้อที่ 3 อย่างแคบ มุ่งแต่ผลของการรักษาศีลในโลกหน้า ทั้งนี้ การคาดหวังในโลกหน้านั้นไม่ใช่ข้อประพฤติดของการปฏิบัติอันประเสริฐ เพราะเกิดจากความอยากหรือตัณหา ซึ่งต้นเหตุจड़ว่าเป็นตัว

สมุทัยหรือเหตุแห่งทุกข์ ไม่ใช่ทางแห่งการดับทุกข์ ความอยากได้ซึ่งความสุขอันประณีตหรือมากกว่าความสุขในโลกนี้จัดเป็นกามตัณหา ส่วนความอยากเป็นนั่นเป็นนี่ เช่น อยากเป็นพรหมจากการรักษาพรหมจรรย์ หรือแม้แต่อยากเป็นพระอนาคามี ถ้าอาศัยความอยากหรือตัณหาเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อความสำเร็จตนแล้ว ล้วนแต่เป็นภวตัณหาทั้งสิ้น ซึ่งเป็นความไม่ถูกต้องตรงตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

2. การตีความคำว่า “พรหมจรรย์” หากตีความด้วยปรัชญากระบวนการทรรศนหลังนวยุคสายกลาง ย่อมทำให้เกิดการเชื่อมโยงพรหมจรรย์ทั้งหลายอันหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับพรหมจรรย์นั้นให้นำไปสู่การรักษาศีลแปด โดยการปฏิบัติจนเป็นนิสัย เกิดเป็นความประพฤติดีที่มีจุดหมายในโลกนี้อยู่ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง กาย ใจ จิตใจ ทั้งนี้ ย่อมนำไปสู่ความสุขระดับปัญญาบนการไม่ยึดมั่นถือมั่น และผู้รักษาศีลมิได้ละทิ้งโลก อีกทั้งยังเป็นผู้รักษาโลก ด้วยยังมีพลังแห่งการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือ และการแสวงหา ได้ใช้พลังสร้างสรรค์เพื่อสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่ได้สร้างประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น มีพลังปรับตัวเพื่อแก้ปัญหา นั่นคือใช้วิจารณ์ญาณตามกระบวนการทรรศนหลังนวยุคในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนของการวิเคราะห์และการประเมินค่าเป็นส่วนสำคัญ เมื่อปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วย่อมก่อให้เกิดความรับผิดชอบในการปฏิบัตินั้น มีพลังร่วมมือกันในการรักษาศีลแปด อันเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อให้สิ่งดี สิ่งมีประโยชน์ สิ่งทีปราชญ์สรรเสริญได้ถูกเผยแผ่ และมีการปฏิบัติตามหลักคำสอนร่วมกัน มีพลังแสวงหาอย่างพอเพียงจนเข้าถึงคำสอนศาสนาได้ ทำให้เจริญในการรักษาพรหมจรรย์ได้ยิ่งขึ้น และเมื่อสิ้นชีพจากโลกนี้แล้ว ย่อมไปสู่โลกหน้าได้ตามที่แสดงไว้ใน พระสูตรตันตปิฎก

สรุป

การรักษาศีลแปดสามารถตีความใหม่ได้ด้วยหลักอรรถปริวรรตของปรัชญาหลังนวยุค ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อตีความตามตัวอักษร จะแปลว่า ความประพฤติประเสริฐ ในพระไตรปิฎกได้จำแนกพรหมจรรย์ไว้หลายอย่างด้วยกัน คือ ทาน ไวยาวัจจะ ศีล 5 อัปปมัญญา เมถุนวิริติ สทาธสันโดช วิริยะ อุโบสถ อริยมรรค ศาสนา ธรรมเทศนา อัชฌาสัยหรือมนโรธ และสมณธรรม อันเป็นเครื่องที่ยังให้บุคคลเข้าถึงความบริสุทธิ์ตามหลักพระพุทธศาสนา จากการตีความคำว่า “พรหมจรรย์” ตามบริบทนี้ทำให้เห็นว่าพรหมจรรย์แต่ละนัยยะล้วนมีความเชื่อมโยงกันอย่างไม่แยกส่วน หลักธรรมแต่ละข้อล้วนถูกเรียกว่าพรหมจรรย์ทั้งสิ้น เพราะพรหมจรรย์เป็นความประพฤติอันประเสริฐ แม้จะเป็นความประพฤติดุจพระพรหม แต่ก็ยังเป็นพระพรหมในร่างของมนุษย์ คือ ถือเอาคุณธรรมของพรหมเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อพิจารณาตามบริบทนี้จะเห็นว่า ข้อประพฤติปฏิบัติในพรหมจรรย์นี้เป็นเรื่องของการสร้างคุณธรรม บารมีธรรมให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติ เป็นข้อปฏิบัติอันประเสริฐซึ่งดำเนินอยู่ในโลกปัจจุบัน ไม่ใช่โลกหน้า ดังนั้น การตีความการรักษาศีลแปดด้วยปรัชญาหลังนวยุคย่อมส่งผลให้เห็นถึงผลของการรักษาศีลแปดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความสุขแท้ในโลกนี้ได้ และย่อมส่งผลต่อสุคติภูมิในโลกหน้าอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลวิจัยนั้นสามารถนำไปเป็นเหตุผลและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของอุบาสิกา แม่ชีและผู้ปฏิบัติถือครองพรหมจรรย์ โดยสามารถสร้างเป็นหลักสูตรอบรมบ่มนิสัย (character education) เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และจิตใจ โดยทำการอบรมอย่างต่อเนื่องประมาณเดือนละครั้งเป็นอย่างน้อยในหน่วยงาน องค์กรต่างๆ การอบรมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ต้องมีการอบรมฝึกฝนซ้ำๆ บ่อยๆ หากขาดช่วง ธรรมชาติของจิตมนุษย์มักกลืนไหลไปกับอารมณ์ของความอยากที่เกินพอดี ไหลไปกับเรื่องอำนาจและผลประโยชน์ได้ง่าย การนำไปใช้ในลักษณะของการส่งเสริมให้มีการอบรมอย่างต่อเนื่องจึงจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคนในชาติให้ได้เข้าใจคุณภาพชีวิตที่ดีตามความเป็นจริง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตอบคำถามวิจัยว่าการรักษาศีลแปดสามารถตีความใหม่ด้วยกระบวนการหลังนวยุคสายกลางได้หรือไม่ โดยแสดงผลของทุกฝ่ายแล้ว แต่หากมีการศึกษาครั้งต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการวิชาการทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหัวข้อเพื่อการวิจัยต่อไปดังนี้

- 1) อรรถปริวรรตการรักษาศีลห้าตามหลักปรัชญาหลังนวยุค
- 2) อรรถปริวรรตการรักษาศีลสิบตามหลักปรัชญาหลังนวยุค

Reference

- Bunchua, K. (2006). *Interpretation Fated Relationship Postmodern Philosophy*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Bunchua, K. (2018). *An Introduction to Philosophy and Ethics*. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University.
- Department of Religious Affairs. (1982). *Tipitaka Thai*, Royal Edition. Bangkok: Department of Religious Affairs.
- Gadamer, H. G. (2008). *Philosophical Hermeneutics, 30th Anniversary Edition*. Translated by Linge D.E. California, University of California.
- Harimtepathip, M. (2015). *Moderate Postmodernism*. Retrieved July,10, 2019 from <http://philosophy-suansunandha.com/2015/07/08/moderate-postmodernism>
- Phra Buddhaghosa. (2003). *Visuddhimagga*. (4th ed). Bangkok: Prayoonwong Printing.
- Somdet Krom Luang VaJirayannavong. (2015). *Dhammanukrom*. Bangkok: Mahamakut Buddhist University Printing House.
- Somdet Pra Nyanasamvara. (2010). *Precepts in Buddhism*. (4th ed). Bangkok: Mahamakut Buddhist University Printing.
- Srisamdang, S. (1991). *Buddhism and Educational Principles: Knowledge Theory*. Bangkok: Neelnara Printing.
- Tewintho, T. (2003). *Buddhist Ethics, Ethics and Ethics*. (2 ed). Bangkok: Mahachulabannakhan